

Column

Energienationalisme à la Americana

Energienationalisme komt in alle soorten en maten voor. Energienationalisme is de laatste jaren meer geassocieerd met landen als Rusland en China en daarvoor vooral met de OPEC-landen die de toegang tot reserves of markten voorbehielden aan de eigen nationale bedrijven.

Door Coby van der Linde, hoofd van het Clingendael International Energy Programme en hoogleraar Geopolitiek en Energiemanagement aan de Rijksuniversiteit Groningen.

Momenteel wordt veel gesproken en geschreven over de nakende Amerikaanse versie. Voor gasexport moet toestemming worden gevraagd, tenzij het gaat om exporten naar landen waarmee de VS een vrijhandelsverdrag heeft. De integratie van de Noord-Amerikaanse gasmarkt is hierop gebaseerd. Echter, ook de export van olie is beperkt. Sinds 1975 mag er namelijk geen in de VS geproduceerde ruwe olie worden geëxporteerd; een maatregel die in de naweën van de eerste oliecrisis enige strategische logica had. De structurele importafhankelijkheid van de VS heeft de

maatregel in de vergetelheid doen raken en is nooit afgeschaft. Olieproducten kunnen wel internationaal worden verhandeld, zodat vraag en aanbod van bepaalde producten in de VS op de internationale markt konden worden afgestemd. Met de toegenomen olieproductie en de plannen voor een oliepijpleiding uit Canada wordt ook die maatregel weer actueel. Met de spectaculaire stijging van de productie van de olie- en gasschalies zijn de lang vergeten exportbeperkingen ineens in de schijnwerpers komen te staan.

Concurrentievoordeel

Er is een levendige politieke en economische discussie gaande over het geven van toestemming om aardgas te exporteren. Het aanbod van olie en aardgas is enorm toegenomen door de technische revolutie van het ontginnen van schalielagen, zoeër dat de prijs van aardgas erg laag is geworden en ook de Amerikaanse prijs van ruwe olie door allerlei bijkomende logistieke problemen ontkoppeld is geraakt van de wereldolieprijs. In de huidige moeizame economische periode geniet de Amerikaanse economie wel van relatief lage energieprijzen. De raffinagesector in de VS maakt momenteel een ware hausse door. Meer en meer energie-intensieve

industrieën besluiten hun productie naar de VS te verplaatsen om hun voordeel te doen met de lagere gasprijzen.

Aan succes ten onder?

De gasproducenten zijn minder blij met de lage prijzen en hebben hun blik laten vallen op de Europese en Aziatische markten. Graag zouden ze een graantje meepikken van de hogere LNG-prijzen op deze markten. Immers, exporten zouden het overaanbod in de VS verminderen en ze kunnen tegelijkertijd een hogere prijs in het buitenland realiseren. De kosten van liquifactie en vervoer beperken de prijsverschillen tussen het Amerikaanse gas en die in Europa, maar de Aziatische markten blijven door het grotere prijsverschil zeer aantrekkelijk. Momenteel wordt door de lage gasprijzen nauwelijks nog naar gasschalies geboord en wordt in Noord Dakota het gas afgefakkeld. De gasprijzen zijn te laag om investeringen in infrastructuur te ontkopen en het gas naar de markt te vervoeren. De verdiensten komen vooral uit de opbrengsten van ruwe olie- en gascondensaten. De bedrijven vragen en krijgen toestemming voor het affakkelen van het gas in Noord Dakota, maar dit roept terecht weerstanden op van milieuorganisaties. De kans is groot dat de toestemming

om het gas af te fakkelen door politieke druk toch weer wordt ingetrokken en de producenten voor het blok worden gezet om toch het gas op te vangen en aan te sluiten op de al overvoerde gasmarkt.

Omkatten

De gasproducenten zien de oplossing in het ombouwen van gasificatie terminals in liquifactiefabrieken om het gas te exporten in de vorm van LNG, zodat de binnenlandse prijzen in de VS weer iets kunnen stijgen en investeringen in infrastructuur mogelijk te maken. Er zijn al heel wat aanvragen voor een gasexportlicentie ingediend, maar nog weinig goedgekeurd. Wel is het mogelijk om te exporteren naar landen met een vrijhandelsverdrag met de VS. Zonder fabriek om gas vloeibaar te maken rest eigenlijk alleen de markt in Canada en Mexico, maar dat biedt weinig soelaas. Canada heeft zelf een groot afzetprobleem gekregen in de geïntegreerde

Noord-Amerikaanse gasmarkt, nu de traditionele afzetmarkt in de VS opdroogt. Canada onderzoekt nu zelf de mogelijkheden om nieuwe markten aan te boren.

Gedoseerde marktintegratie

De exportaanvragen zijn echter geen uitgemaakte zaak. De energie-intensieve industrieën, consumenten en milieuorganisaties verzetten zich om verschillende redenen tegen de voorgenomen exporten. Er bestaat een kans dat de exportlicenties met de nodige terughoudendheid worden verstrekt, zodat de Amerikaanse gasprijzen wel iets kan stijgen maar het concurrentievoordeel met de rest van de wereld wel in stand kan blijven. Gedoseerde marktintegratie zou je het kunnen noemen of gewoon energienationalisme, hoewel we die term politiek altijd liever voorbehouden aan landen die niet in het westerse pulletje vallen. ■

